

Στέφανος Πνευματικός

Ο Στέφανος Πνευματικός γεννήθηκε στον Πειραιά στις 18 Ιουνίου 1957 και έζησε τα παιδικά του χρόνια στην Αθήνα και τη Μακεδονία. Πατέρας του ήταν ο Νίκος Πνευματικός, από την Εύβοια, μαθηματικός με σημαντικό συγγραφικό έργο και προσφορά στην Παιδεία. Τις βασικές του σπουδές ολοκλήρωσε στο Η' Γυμνάσιο Αθηνών και τις πανεπιστημιακές στο Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών απ' όπου αποφοίτησε το 1979. Τις μεταπτυχιακές του σπουδές πραγματοποίησε με υποτροφία της Γαλλικής Κυβέρνησης στο Πανεπιστήμιο της Βουργουνδίας, όπου αναγορεύτηκε διδάκτορας το 1982. Το 1984, για την ερευνητική του συμβολή στη Μη Γραμμική Φυσική Συμπυκνωμένης Ύλης, του απονέμεται ο ανώτατος διδακτορικός τίτλος Φυσικών Επιστημών της Γαλλίας.

Το Εθνικό Ερευνητικό Κέντρο του Los Alamos της Αμερικής τον προσκαλεί ως τακτικό μέλος και εκεί συνεχίζει τις έρευνές του στα μη γραμμικά φαινόμενα, αναπτύσσοντας με επιτυχία μεθόδους Υπολογιστικής Φυσικής στηριγμένες στη χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Οι εργασίες του δημοσιεύονται στα εγκυρότερα διεθνή επιστημονικά περιοδικά, ενώ Πανεπιστήμια και Διεθνή Ερευνητικά Κέντρα τον προσκαλούν να δώσει διαλέξεις και να παρουσιάσει τα ερευνητικά του αποτελέσματα: Παρίσι, Τουλούζη, Λωζάνη, Εδιμβούργο, Χάγη, Grenoble, Nice, Cargese, Washington, Los Angeles, Iowa, Dijon, Lyngby, Κοπεγχάγη, Μόσχα, Κρήτη, Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Ιωάννινα, Πάτρα, Σόφια, Βουδαπέστη, New Mexico, San Diego, Santa Barbara, Νέα Ορλεάνη, Κίεβο, Τασκένδη, ... Το παγκόσμιας εγκυρότητας επιστημονικό περιοδικό *Nature* γράφει: «... από τις εργασίες του Στέφανου Πνευματικού αναδύεται ακτίδα ελπίδας για την ερμηνεία των προκλητικά ανεξήγητων φαινομένων αλληλεπίδρασης των μακρομορίων με το υδάτινο περιβάλλον τους.», (*Nature*, Vol. 33221, April 88).

Στην Ελλάδα επιστρέφει για να εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις. Συνδέεται επιστημονικά με το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας όπου εντάσσεται ως μόνιμο μέλος του και λίγο αργότερα δημιουργεί τον Τομέα Υπολογιστικής Φυσικής στο νεοσύστατο Ερευνητικό Κέντρο Κρήτης. Συντονίζει διεθνή ερευνητικά προγράμματα συνεργασίας ανάμεσα σε χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την Ελλάδα (*Μη Γραμμικά Φαινόμενα*), τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ελλάδα (*Δομικές και Δυναμικές Ιδιότητες των Μη Γραμμικών Στοχαστικών Συστημάτων*), τη Σοβιετική Ένωση και την Ελλάδα (*Φαινόμενα Μεταφοράς στη Μη Γραμμική Φυσική Συμπυκνωμένης Ύλης*). Διοργανώνει σημαντικά διεθνή επιστημονικά συνέδρια στην Κρήτη, το Los Alamos, τη Βουργουνδία, τη Σάμο, την Τασκένδη και συνάπτει συμφωνία διαρκούς ερευνητικής συνεργασίας μεταξύ του Ερευνητικού Κέντρου Κρήτης και της Ακαδημίας Επιστημών της Ουκρανίας.

Στην Κρήτη εγκαθίσταται με τη γυναίκα του Σίσσυ και το '88 αποκτούν το γιού τους Αλέξανδρο. Επιδίωξή του είναι να δημιουργηθούν στο χώρο της Υπολογιστικής Φυσικής της Κρήτης προϋποθέσεις τέτοιες ώστε οι Έλληνες φοιτητές να μπορούν να εκπαιδευτούν σε υψηλό επίπεδο στη χρήση των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών για ν'αντιμετωπίσουν τα δύσκολα ερευνητικά προβλήματα των μη γραμμικών εξισώσεων. Διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Κρήτης προχω-

ρημένα μαθήματα Φυσικής, ενώ παράλληλα προσκαλείται και δίνει σειρές μεταπτυχιακών μαθημάτων στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Πολύ σύντομα, μεταπτυχιακοί φοιτητές από τα ελληνικά πανεπιστήμια, την Ευρώπη, την Αμερική, τη Σοβιετική Ένωση, έρχονται στην Κρήτη για να προσεγγίσουν μαζί του τη βαθύτερη γνώση των μη γραμμικών φαινομένων. Στους μαθητές του δεν μεταδίδει μόνο γνώσεις, αλλά και ενθουσιασμό, αγάπη, σεβασμό προς την Επιστήμη. Οι αρετές του δασκάλου με τις ικανότητες του ερευνητή ήταν συνδυασμένες στο πρόσωπό του κι αυτό ήταν φανερό από τότε που ξεκίνησε τη διδακτική του προσφορά προς τους Γάλλους φοιτητές του Πανεπιστημίου της Βουργουνδίας, το 1980.

Οι διεθνείς ερευνητικές του υποχρεώσεις και ο μεγάλος φόρτος εργασίας δεν τον εμποδίζουν να προσφέρει τη συμβολή του στην οργάνωση των σπουδών του νεοσύστατου Τμήματος Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Σάμο - γενέτειρας της μητέρας του - και να σχεδιάσει τη λειτουργία Τμήματος Φυσικής και Ερευνητικού Ινστιτούτου βασισμένου σε διεθνή επιστημονική συνεργασία. Παρά τις αντιξοότητες, που σχεδόν κατά κανόνα εμφανίζονται στον τόπο μας όταν κάτι καινούργιο και σωστό πάει να γεννηθεί, επιμένει. Δίνει το παράδειγμα μύησης των φοιτητών σε σύγχρονα επιστημονικά θέματα καθιερώνοντας το Μεταπτυχιακό Θερινό Σχολείο Μαθηματικών και Φυσικής Σάμου και δημιουργεί σειρά επιστημονικών βιβλίων με τίτλο "Τάξη & Χάος". Πλήθος φοιτητών από τα ελληνικά πανεπιστήμια έρχονται να παρακολουθήσουν τα μαθήματα, ενώ λίγο αργότερα το Σχολείο αποκτά πανευρωπαϊκή διάσταση με την προσέλευση φοιτητών από τη Ρωσία, Ουκρανία, Γεωργία, Γαλλία, Ολλανδία, Βέλγιο, Ισπανία, Αγγλία. Το Δημοτικό Συμβούλιο της Σάμου θα εκδώσει ψήφισμα: "... προσέφερε την επιστημονική του πείρα και γνώση σε μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές, μεταλαμπαδεύοντας σ' αυτούς τις θετικές επιστημονικές γνώσεις του ... Κατέστησε την πόλη μας πνευματικό κέντρο Μαθηματικής και Φυσικής Σκέψης, διεθνώς αναγνωρισμένο."

Το Σχολείο του '90 τελειώνει με τη διδασκαλία του για τη θεωρία των "Μοναχικών Κυμάτων". Αμέσως μετά πηγαίνει στην Τασκένδη ως βασικός οργανωτής του Παγκόσμιου Συνεδρίου Μη Γραμμικής Φυσικής όπου και παρουσιάζει τα πρόσφατα αποτελέσματα των ερευνών του. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα έχει ήδη καθορίσει, μαζί με τον Βασίλη Ξανθόπουλο, το περιεχόμενο προχωρημένων μεταπτυχιακών μαθημάτων που θα παρακολουθούσαν, μαζί με τους φοιτητές της Κρήτης, φοιτητές πολλών πανεπιστημίων της Ευρώπης. Τα μαθήματα προγραμματίστηκαν για την Άνοιξη του 1991 ...

Το βράδυ της 27^{ης} Νοεμβρίου 1990, στο Ερευνητικό Κέντρο Κρήτης, ενώ ο Στέφανος και ο Βασίλης δίδασκαν σε φοιτητές και ερευνητές τη χρήση του Συμβολικού Λογισμού και τις μεθόδους Υπολογιστικής Φυσικής, προσφέροντας τις γνώσεις τους σε όλους όσους ήθελαν να τις αποκτήσουν, σ' αυτόν το χώρο, αυτή τη στιγμή, πληγώθηκε θανάσιμα η Άνοιξη που Εκείνοι δημιούργησαν. Η προσφορά της Γνώσης τους δεν ήταν αρκετή, αλλά απαιτήθηκε από Αυτούς να θεμελιώσουν με το αίμα τους την ιδέα του νέου Πανεπιστημίου στην Ελλάδα.